سیکولاریزم و فوندە مەنتالیزم

احمد ابراهیم گوهەرزی

سـیـكـولـریـزم ب رامـانـا عـلـمـانـیـەت لـو ذ)عـالـیـەت خـەلـك(مـانـیـە و بـەرەـەمـی ئـەلـسـەئـەیـا بـورذوازیـیـی و دیـوكـراسـیـی یـە لـو ج.اخـی 17 زایـنـی دطـەل شـورشـێن دیـوكـراسـی ئـەیـدا بـوویـە وەك ئـەمـامكـرا سـیـسـتـەمـی دیـوكـراسـیـی یە.

دیـوكـراسـیـەت ئـازادیـا ەەرئـالـكـەكـی لـومـەاطـەەی بـی جـێـوازیا ئـەئـەوی مـەزەـەبـی ئـەئـەئـیـكـی بـەرەـەط دكـەت سـیـكـولـریـزم ذی ئازادیـا عـەقـلـی ددذانـیـا سـیـسـتـەمـێن دەربـەطـایـەئـی عـەشـایـری ئـاك مـەزەـەبـی دكـەت ل سـەر جـطـاكـی لـ سـیـكـولـریـزم ئـە وەك مـارك.سـیـزمـی ەەط دذیـی دطـەل ئـایـنـێن ئـاك خـودایـی دكـەت بـەلـكـو جـودكـرنـا ئـایـنـی ذ دەسـتـەەلـتـی بـاوەریـێن ذی بـ ئـایـنـێن ئـیـوز دئـیـنـیـت لـ سـیـسـتـەمـی ئـونـدامـەئـنـالـیـزمـی سـیـسـتـەمـەكـی ئـەرسـئـوكـراسـی یـە بـاوەری ب طـوەریـنـی ئـیـنـە سـەئـانـدنـا شـەریـعـەتـی وەك دەسـەـەلـت ئـەت لـیـەئـی روحـی مـەزەـەبـی ل ئـێش دطـریـت.

سـەرئـشـئـا طـامـاسـی ەـەر طـاطـەكـا ئـاطـي ب تـامـی ئـەك ئـەئـەا طـەل كـورد.

ئـەم ض جـار ئـەشـێن دیـوكـراسـیـی ئـەیـرەو بـكـەئـن ئـەطـەر ئـارئـێن مـە دەسـەـەلـئـی بـو ئـەرلـەمـانـی ئـە زطـریـئـەطـە. ئـیـشـكـەئـت دواری ئـابـووری جـطـاكـی سـیـاسـی ەزری دا ئـەیـدا ئـەبـیـت دیـن ذ دەولـەئـی ئـەەـیـئـە طـەدەر كـرن رێـكـخـراوێن مـائـی مـەدەئـی ب ئـەركـێن خـوە ئـەرابـن ئـەطـەذی شـورش ئـیـدطـي وەك ئـەوروئـا ض.ونـكـە ئـەطـەر ئـەم ئـیـریـئـەكـی ل دیـروكـا ئـیـشـكـەئـئـا ئـەوروئـا بـكـەیـن دی بـیـئـي ئـەف ئـیـشـكـەئـئـە ئـشـئـی طـەدەركـرنـا ئـایـئـی ذ دەسـەـەلـئـی ەـانـە طـوری كـو دەسـەـەلـئـا وی سـەردەمـی یـا ئـایـئـی بـوو ض.ەئـدیـن زانـا و روشـئـبـي ل سـەر جـێـوازیـا ەزری مـیـئـا طـالـیـو ەـانـئـە كـوشـت ب دەسـئـی ئـەئـطـیـزا سـیـونـي ئـانـاطـا و ئـەط كـارەسـاتـێن ئـە مروطـایـەئـی ری ل بـەر شـورشـێن بـورجـوازی عـلـمـانـی دیـوكـرانـی طـەكـر و ری ل بـەر ئـەئـسـەئـا ەزری ەـانـە طـەكـرن عـەقـلـیـەت ئـازادی و ئـیـشـكـەئـئـە ل دیـظ ئـیـشـكـەئـئـی ەـانـە طـوری ئـەجـا بـو بـەر سـیـئـطـرئـا ئـونـدامـەئـئـلـیـزمـی ئـەم ذی ئـیـدطـی طـان شـورشـایـئـە بـی ئـرس و دوو دل ئـی.

خـو بـلـطـلـطـیـئـیـت دی دئـیـا خـراب بـیـت ئـەری ئـەط جـوری مـیـئـوولـوذیـایـێن ئـایـئـی ئـە دایـسـئـا ئـە دئـرسـانـدنـا خـەالـكـەكـی ئـەری ضـاوا دی ئـیـشـكـەئـت لـب ئـاطـی سـسـیـسـئـەمـی بـەتـس ەـیـئـە طـوری ض ئـەقـلـە دی شـیـت خـو ذطـی سـیـسـئـەمـی رزطـار كـەت و بـشـیـت ب شـیـوەكـی ئـازادانـە ەـزری د ئـەلـسـەئـەیـا ذیـانـی دا بـكـەت ئـەم كـورد ذی خـودان دەسـەـەلـئـي ئـەت ب سـیـسـئـەمـی دیـوكـراسـی عـلـمـانـی دئـاخـطـي ئـارئـی دیـوكـرانـی كـوردسـئـان كـو ل دەسـئـیـكـی ەـەلـطـری طـی سـیـسـئـەمـی بـووئـە.

ل طـەل مـە كـو ب دریـذاەـیـا مـیـذوویـی ل بـن سـیـبـەرا ئـمـپـانـوریـئـیـن ئـیـك ل دیـف ئـیـك یـیـن ئـیـسـلـمـی كـو خـودان سـیـسـئـەمـەكـی ئـونـدامـەئـنـالـیـسـئـی بـوونـە ەـەلـطـری كـەلـئـورەكـی سـەلـەئـیـئـی بـوونـە و ەـانـە داطـیـكـرن كـو ئـەف سـیـسـئـەمـە ذی دریـذەدان ب سـیـسـئـەمـیـن دەربـەطـایـەئـی عـەشـایـری ئـەئـئـیـكـی بـوونـە.

كـو دطـەوەـەری خـودا ذی سـیـسـئـەمـیـن عـلـمـانـی دیـوكـراسـی ئـە و بـوونـە ئـەرەـەئـط بـوو طـەل روذەـەلـئـا

سـیـكـولـریـزم ب رامـانـا عـلـمـانـیـەت لـو ذ)عـالـیـەت خـەلـك(مـانـیـە و بـەرەـەمـی ئـەلـسـەئـەیـا بـورذوازیـیـی و دیـوكـراسـیـی یـە لـو ج.اخـی 17 زایـنـی دطـەل شـورشـێن دیـوكـراسـی ئـەیـدا بـوویـە وەك ئـەمـامكـرا سـیـسـئـەمـی دیـوكـراسـیـی یە.

دیـوكـراسـیـەت ئـازادیـا ەەرئـالـكـەكـی لـومـەاطـەەی بـی جـێـوازیا ئـەئـەوی مـەزەـەبـی ئـەئـەئـیـكـی بـەرەـەط دكـەت سـیـكـولـریـزم ذی ئازادیـا عـەقـلـی ددذانـیـا سـیـسـئـەمـێن دەربـەطـایـەئـی عـەشـایـری ئـاك مـەزەـەبـی دكـەت ل سـەر جـطـاكـی ل سـیـكـولـریـزم ئـە وەك مـارك.سـیـزمـی ەەط دذیـی دطـەل ئـایـنـێن ئـاك خـودایـی دكـەت بـەلـكـو جـودكـرنـا ئـایـنـی ذ دەسـئـەەلـئـی بـاوەریـێن ذی ب ئـایـنـێن ئـیـوز دئـیـنـیـت لـ سـیـسـئـەمـی ئـونـدامـەئـنـالـیـزمـی سـیـسـئـەمـەكـی ئـەرسـئـوكـراسـی یـە بـاوەری ب طـوەریـنـی ئـیـنـە سـەئـانـدنـا شـەریـعـەئـی وەك دەسـەـەلـت ئـەت لـیـەئـی روحـی مـەزەـەبـی ل ئـێش دطـریـت.

سـەرئـشـئـا طـامـاسـی ەـەر طـاطـەكـا ئـاطـي ب تـامـی ئـەك ئـەئـەا طـەل كـورد.

ئـەم ض جـار ئـەشـێن دیـوكـراسـیـی ئـەیـرەو بـكـەئـن ئـەطـەر ئـارئـێن مـە دەسـەـەلـئـی بـو ئـەرلـەمـانـی ئـە زطـریـئـەطـە. ئـیـشـكـەئـئـە دواری ئـابـووری جـطـاكـی سـیـاسـی ەزری دا ئـەیـدا ئـەبـیـت دیـن ذ دەولـەئـی ئـەەـیـئـە طـەدەر كـرن رێـكـخـراوێن مـائـی مـەدەئـی ب ئـەركـێن خـوە ئـەرابـن ئـەطـەذی شـورش ئـیـدطـي وەك ئـەوروئـا ض.ونـكـە ئـەطـەر ئـەم ئـیـریـئـەكـی ل دیـروكـا ئـیـشـكـەئـئـا ئـەوروئـا بـكـەیـن دی بـیـئـي ئـەف ئـیـشـكـەئـئـە ئـشـئـی طـەدەركـرنـا ئـایـئـی ذ دەسـەـەلـئـی ەـانـە طـوری كـو دەسـەـەلـئـا وی سـەردەمـی یـا ئـایـئـی بـوو ض.ەئـدیـن زانـا و روشـئـبـي ل سـەر جـێـوازیـا ەزری مـیـئـا طـالـیـو ەـانـئـە كـوشـت ب دەسـئـی ئـەئـطـیـزا سـیـونـي ئـانـاطـا و ئـەط كـارەسـاتـێن ئـە مروطـایـەئـی ری ل بـەر شـورشـێن بـورجـوازی عـلـمـانـی دیـوكـرانـی طـەكـر و ری ل بـەر ئـەئـسـەئـا ەزری ەـانـە طـەكـرن عـەقـلـیـەت ئـازادی و ئـیـشـكـەئـئـە ل دیـظ ئـیـشـكـەئـئـی ەـانـە طـوری ئـەجـا بـو بـەر سـیـئـطـرئـا ئـونـدامـەئـنـلـیـزمـی ئـەم ذی ئـیـدطـی طـان شـورشـایـئـە بـی ئـرس و دوو دل ئـی.